

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Conciones R.P. Ludovici Bourdaloue è Societate Jesu

Habitaë per Adventum Coram Christianissimo Rege Ludovico XIV.

Bourdaloue, Louis

Augustae Vindel. & Dilingae, 1716

VD18 80038840

In Festo Sanctoru[m] omnium: De Sanctitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68973)

IN
FESTO
SANCTORUM
OMNIUM
CONCIO.

De Christiana Sanctitate.

Mirabilis DEUS in sanctis suis. *Psal. 76.*

REX CHRISTIANISSIME.

SI DEUS per se, suaque natura spectetur, quoniam longè multumque superat humanæ mentis aciem, in ipsius intelligentiam & admirationem per se, suaque naturâ non cadit. Ut ex ejus operibus, eundem tantum agnoscimus in terris, ita iisdem ex operibus, nobis propriè in

R. P. Bourd. Adv.

S

terris

terris suspiciendus est atque admirandus. Sunt autem Sancti præstantissimum DEI opus, atque adeò in ijs est, quod Propheta testatur, nostrâ potissimam admiratione dignus. *Mirabilis DEUS in Sanctis suis.* Et verò quoquo tandem modo beatos illos supernæ Civitatis incolas contemplemur, prorsus mirabilis in ijs DEUS meritò nobis videatur, ac si in hodiernâ consistimus Evangelij lectione, quid admirabilius, quàm per longas paupertatis ærumnas, homines mitti in Regni possessionem? Vocari per lachrymas, adversosque casus ad solatium gaudiumque perrenne? ad summum gloriæ apicem evehi per abiectiones & opprobria, atque ut Ambrosius significat, per misérias & calamitates ipsas, beatos effici. Ea sunt quippe divina illa, si fas est ita loqui, paradoxa, quæ Spiritus Sanctus hodie nobis aperit; quorum sensum percipere nunquam potuissemus, nisi exemplo, illi ipsi, quos colimus, suo, ea luculentè comprobarent. En miracula, quæ in electis suis DEUS edidit. *Mirabilis DEUS in Sanctis suis.* Adde aliud quiddam cum Leone Papâ, quod ut ad Christianos propriè attinet, ita apud nos vim movendi majorem habere necesse est. DEUS, inquit ille, in Sanctis suis est præcipuè mirabilis, quòd, cum æternâ

ternâ eos felicitate donavit , potenti nos
voluit præsidio muniri , nobilique virtu-
tum exemplo , ad vitæ sanctimoniam in-
flamare. *Mirabilis DEUS in sanctis suis ,*
in quibus , & præsidium nobis constituit , &
exemplum.

*Leo in
Natali
S. Lau-
rent.*

In hoc hæreo Sanctorum exemplo ,
Christiani Auditores , ad dogmata illa , quæ
vobis exponenda sumpsi , validè firmanda ;
atque omisso , quod expectare ab illis pos-
sumus , & sentimus reipsa , præsidio , di-
vinæ sapientiæ in proponendis ad imi-
tandum Cœlitibus illis , quorum sanctimo-
nia , tam acer virtutis stimulus esse debet,
admirationem in animis vestris excitare
constitui. Virgo sanctissima , eadem &
Sanctorum Regina præpotens , quando à
te editus in lucem est *Sanctus Sanctorum , Dan. 3.*
tu , in qua se DEUS summè mirabilem o-
stendit , quoniam in te , & per te nobis
similis factus mortales artus induit , fac
ille me præsentis juvet auxilio , dum his ,
qui dicenti aures & animos adhibent ,
studium ardens adipiscendæ sanctitatis
conor injicere ; sanctitatis , inquam , ad
salutem tam necessariæ , & apud mun-
danos homines tam fastiditæ , tam ig-
notæ , tam obsoletæ. Non potest con-
ciò non succedere ex sententiâ , si mo-
dò opem , quam ex more solenni sup-
plex

plex postulo, dignaris afferre. *Ave Maria.*

SEU divinæ gloriæ, seu propriæ utilitatis cura nos ulla sollicitat, triplicem justissimi doloris causam, tribus verbis, mihi complexus videor, cum dixi sanctitatem ad salutem tam necessariam, apud homines esse mundanos valde fastiditam, ignotam, obsoletam. Sed & animos vestros erigere ac recreare consilium est, Auditores, cum subjungo, DEUM, tribus his maximis malis, dum electorum suorum sanctitatem nobis ob oculos ponit, eosdemque, ut ab ijs virtutum exempla petamus, prædestinat ad salutem, sapienter, ut solet, medicinam parasse. Accipite quid velim.

Illam vitæ sanctimoniam, quam DEUS hominibus imperat, unde & pendet æterna ipsorum salus, tristi quodam fatore tres humanâ in mente obices reperit haud facile superandos. Vitæ nequioris licentiam, ignorationem, socordiam. Apertè & simpliciter rem ipsam eloquamur. Triplex hominum genus, partim cæcante peccato, partim sæculi corruptelâ, malè sunt erga sanctitatem animati. Homines nequam, & ad omne flagitium projecti eam vellicant & infamare student. Qui eam ignorant, de

de eâ judicant perperam, & in vitâ de-
gendâ falsam illius formam ac speciem
sibi fingunt. Denique socordes & igna-
vi, vires eam suas superare arbitrantur,
atque adeò adipisci desperant. Priores,
ut maligni sunt, & ad carpendum quid-
libet propensi, eam, qua possunt, in o-
dium vocant. Hinc plerumque est illa
in fastidio. Alteri, in terrestria abjecta,
carnéque demersi, eam ex veritate non
æstimant, sed ex opinione ac sensu
suo. Hinc est cognita perpaucis. Po-
stremi animo imbecilles, obvijs difficul-
tatibus deterriti, consistunt illico, pe-
démque referunt. Hinc sanctitas, bo-
num est in terris admodum infrequens.
En scopuli, tres, in salutis semitâ vi-
tandi; quos & facile vitabimus, ob-
latis sanctorum exemplis uti si libeat.
Contendo enim, atque hoc est concio-
nis hujus partitio, contendo, inquam,
Sanctorum exempla, argumentum om-
nium validissimum esse, ad retunden-
dam flagitiosorum hominum malignita-
tem, & veram adversus ipsorum ob-
trectationes, sanctitatem statuendam.
Contendo in sanctorum exemplis de-
monstrationis inesse, genus quoddam a-
pertissimum, ad revincendos Christia-
nos illos, qui in errore versantur, falsâ
sanctitatis opinione decepti, & ad veram
S 4 illius

illius formam effigendam accommodatum. Contendo, in sanctorum exemplis tepidum quemvis & inertem Christianum, habere maximum ad æmulandam virtutem, & ad sanctitatem comparandam incitamentum. Ex quibus nonne jure ac merito colligi potest, DEUM in Sanctis suis, cum nobis illos imitandos proponit, esse omnino mirabilem. *Mirabilis DEUS in sanctis suis.* Igitur triplex hominum genus hodie instituendum habeo, quorum opiniones circa sanctitatem reformandæ. Homines flagitiosos, qui eam impugnant; rudes & ignaros, qui eam non norunt. Inertes & ignavos, qui ad eam aspirare graventur; atque omni quavis aliâ ratiocinatione, prioribus ostendo, posito sanctorum exemplo, licentiosem ipsorum vitam non posse defendi. Alteris, ipsorum ignorantiam excusabilem non esse. Postremis, ipsorum inertiam nullas posse veras causas obtendi. Hæc tria dum expedio, quaeso vos, attendite.

PARS I.

NON hodie primum Christiana Sanctitas, eaque fucis ab omni & simulatione remotissima, flagitiosorum hominum malignitati obnoxia est, & censurae proposita. Hi nunquam non bellum ei indixere, velut acerrimi ejusdem hostes, proindeque sibi & aliis persuadere semper

per conati sunt, veram in terris sanctitatem nullam esse; certè, cum falsâ sanctitate dum eam deditâ operâ, confundunt passim infamare, geminæ artes, quas adhibent, ad tuendam, aut etiam, si fas, ad suam illam morum licentiam cæteris mortalibus, explosâ sanctitate, approbandam. Sed frustra sunt conatus eorum omnes. Hæc enim semper pravos ipsorum mores damnavit, damnabitque, non DEO solum iudice, sed & hominibus ipsis. Duas illas artes omnino solerter detexit Hieronymus in epistolâ quadam suâ.

Lacerant, inquit, sanctum propositum, & nequitia sua remedium arbitrantur; si nemo sit sanctus: si turba sit pereuntium, si omnibus detrahatur. Certos quosdam homines nominatim exagitat S. Doctor, mentis robore ac firmitate, ut quidem habebantur, præcellentes, qui Paulæ temerè & impudenter detrahebant, quòd Româ relictâ, avitisque fascibus generosè calçatis, in Bethleemiticam sese solitudinem & claustra monastica condidisset, salutem in tuto positurâ. Notatu digna sententia est, & eò ponderanda magis, quod ea continet, quæ oculis quotidie nostris obversantur. *Lacerant sanctum propositum.* Quoniam sapiunt, inquit Hieronymus, ad mundi nequioris normam, dicteris, maledictisque suis la-

Lib. 1.
Ep. 45.
Editi.
Canis.

cerant opera quæque sanctissima. *Et nequitia sua remedium arbitrantur, si nemi sit sanctus.* Nimirum septa egregiè flagitia sua, ac munita arbitrantur, cum audacter pronuntiant, nullum in terris sanctum existere. Qui tales habentur, suis & ipsos cupiditatibus vitiisque laborare etiam scedis; justitiæ ac probitatis famâ commendatissimos quosque, viam secum insistere deterrimam; de universis, nec injuriâ, dici posse, neminem esse unum, qui communi vitiorum tabe non sit infectus. Rem ita se habere, non suspicantur illi modò, verùm etiam affirmant. Quo posito, non insanè minus, quàm malignè, se ipsi consolantur. Quasi verò; quam de universo hominum genere imbiberunt, opinio, ipsorum excuset iniquitatem, & eximere possit scrupulorum aculeos, qui se dies noctesque compungant haud dubiè, si homines extent verè sancti, quorum mores, ipsorum improbitatem & flagitia apertè condemnent. *Et nequitia sua remedium arbitrantur, si detrahat omnibus.* Percipite, quæso, S. Doctoris mentem.

Primum injuriæ genus, quam Christianæ sanctitati faciunt homines nequam & improbi, in eo consistit, quod eâ agnoscere nolint
con

contendantque, id quod sanctitas appellatur, nihil minus, quam sanctitatem in hominibus esse. Vanitatem utique in alijs singularitatem; stomachum in his ac morositatem; in illis tenuitatem & imbecillitatem mentis; in multis, quidquid in contrarium species externa præferat, mendacium & meram hypocrisim dicendum. Tale est de Christianâ sanctitate mundi, sed Aulici præsertim, judicium. Mundi, inquam, illius nobilioris, cujus pars estis maxima, Auditores, & quem mundi, non immeritò, compendium appellem. Mundi profani, cujus malignitatem eam esse scitis, nullam ut veram virtutem, nulla vera bona admittat. Ut existimet, qui bonis operibus insistit, aliò collimare. Neminem ad bonam se frugem recipere, unicè ut bonus sit ac frugi. Neminem famulari DEO, unicè DEO ut famuletur. Ut sanctitatis exemplum nullum conspiciat, quod paratus non sit revocare in dubium. Ut cuncta notet ac vellicet, cunctaque notando sapius, reliquum sibi nihil faciat, unde possit excitari ad virtutem. Malignitatis species, inquit Hieronymus, injuriosa DEO, hominibus perniciosa. Injuriosa DEO, quoniam debitâ ipsum gloriâ fraudat, dum facinora, quorum est autor, refundit in aliud quidvis, quemadmodum

Pharisæos facere solitos, Evangelistæ docent. Quid enim illi? magicæ arti miracula tribuebant edita à Christo. Aiebant, humanis eum corporibus dæmones exturbare, authoritate Principis tenebrarum, Ecquid autem aliud Aulicis hominibus ulu venire dixerò? volunt illi omnia, idque indiscriminatim, pietatis ac Religionis opera, omnia vitæ sanctioris, aut ineunda consilia, aut jam initæ, officia, quasvis morum mutationes, arcano cuidam privatae utilitatis studio deberi. Servilem & abjectam politicæ calliditatis rationem, eorum omnium fontem esse ac scopum. Sicubi occurrit, quem gratia cœlestis in virtutis egit semitam, & mores incipit seriò emendare, in novæ dictitant vitæ instituto subesse aliquid mysterii; mutationem illam, scenici spectaculi genus esse quoddam, cujus pars perexigua DEUM autorem agnoscat. Quid autem est inter illa duo non simile; &, si blasphemi extitère in Christum Pharisæi, an minus injusta, minusque damnanda est profani hominis, ita judicantis, ita pronuntiantis, oratio?

Dixi, malignitatem illam hominum generi perniciosam esse. His enim adimit ad molliendum, & in salutis semitam flectendum pectus, adjumentum valde potens, & in prædestinationis dispositio-

ne

ne per quam efficac , virtutis videlicet ,
& vitæ purioris exemplum ; aut potius ,
cœlestem illam boni exempli faciem ,
quantum in ipsâ est , subducit , extin-
guitque. Illæ morum mutationes , qua-
rum est testis homo profligatus , & pro-
ponuntur ipsi ad imitandum , eò tantum
valent , illum ut impellant in varias an-
cipitesque cogitationes , in suspiciones &
judicia temerè ac leviter fundata ; ut lo-
cum præbeant sanctissima quæque morda-
cissimo sale , imò sermonibus maximè im-
piis , sæpe violandi ; DEO utique id per-
mittente , & ipsius superbiam , qua in
sanctitatem ipsam ad eò rigidam censuram
exercet , puniente. Inde fit , ut non
modò vitam ipsius non mutent virtutis
exempla posita in ejus conspectu , verùm
etiam animum obfirmant in malo ; ut pe-
ctus indurescat , hæreat obstinatè in vitio-
rum cœno ; & à pœnitentiæ portu magis
ac magis sese avertat. Contra verò fide-
les Christiani , monstratas salutis vias se-
mel ingressi , easdem simpliciter insistant.
Fructum aliquem decerpunt quovis ex bo-
no , quod tale esse libenter credunt , etiam
cum erroris periculo. Virtutes , tametsi
incipites ac dubias , si modò virtutis spe-
ciem præferunt , æmulari student ; exem-
pla etiam illa , de quorum integritate non
satis constat , velut regulas arripiunt , ad
quas

quas vitam & mores dirigere ipsos oportet; in magnâ numerant felicitatis parte, quòd extare adhuc videant ejusmodi exempla; DEO Optimo, Maximo, à quo, ad nominis sui gloriam, ad electorum utilitatem & flagitiosorum hominum pudorem & ignominiam eduntur, impensè gratulantes; jam enim dictum est à me, Auditores Christiani, & iterum dicendum, sit quantumvis confidens & audax mundana licentia, nunquam confistet; nunquam habebit quod opponat illustribus quibusdam exemplis, quæ DEUS, singulis ætatibus, os ut illi protervum comprimat, semper objecit, objicietque. *Illatestim nubes*, de qua Paulus Apostolus, ingens illa Cœlitum multitudo, quos publico, solennique cultu prosequimur, argumentum sanctitatis est firmitus & apertius, quàm ut ullâ unquam sæculi impietate infirmari queat atque convelli. Impostores & hypocritas esse non inficior, & eo fortassis numero, qui cogitari à me etiam non possit, sine maximo doloris sensu. Verumenimvero potestne mundana impietas ex hypocrisi & simulatione virtutis, tam mendosè ac periculosè colligere, nullam in terris veram existere sanctitatem. Imò, ut argute respondet Augustinus, ex eo ipso, quòd multa occurrunt sanctitatis simulachra,

effi-

Hebr. 12.

efficere & concludere debet impietas, veram aliquam sanctitatem reperiri. Ratio autem, qua id probat planè convincit. Quia videlicet falsa sanctitas, aliud nihil est, quàm veræ sanctitatis imitatio, quemadmodum simulatio, est imitatio veritatis. Etenim præter DEI factum est voluntatem, veræ ut virtutes, dum ijs homines abutuntur imitando, falsas & adumbratas ex sese profertent. Mendacij quippe parens diabolus, opera DEI omnia imitari semper adnixus, & quantum in ipso est, effingere, Christianam humilitatem, evanidis mille humilitatis formis, zelotypiâ verum divinæ gloriæ ardorem, Evangelicam severitatem, personatâ hæreticorum severitate, veram Religionem, superstitione & idololatriâ, affimulare studet atque ementiri. Quod argumento est, eoque evidenti, inquit Augustinus, veram aliquam Religionem, verum zelum, veram morum severitatem, veram humilitatem, uno verbo cuncta ut complectar, veram aliquam sanctitatem in terris extare. Fieri siquidem non potest, ut imitetur quis quod nusquam existit; & archetypum aliquod esse, exempla quamvis falsa, & adulterina, convincunt. Hoc autem posito, veram in terris existere sanctitatem, jacet exarmata, vel nocentissima quævis mundano-

rum

rum hominum impietas. Illa morum sanctimonia pura & labis expers, ut rara sit, & in paucissimis eluceat, nihilo propterea melior erit flagitiosorum hominum causa. Unicum extet sanctitatis exemplum, satis hoc erit ad eos condemnandos. Et verò ex admirabilis providentiæ suæ legibus, res humanas ita dispensare DEUS solet, ut exemplum illud, si vultis unicum, nunquam desit; &, rumpatur licet iniquitas, aliquod semper suppeditet, quod ipsi etiam mundi amatores recognoscant.

Ita prorsus, Christiani Auditores, si ex infelici eorum estis numero, quos hic insector, unicus ille vir bonus & frugi, unicus ille, in quo expressam veræ sanctitatis formam agnoscitis; de quo non dubitetis sponsonem facere; unicus; inquam, ille, in formidabili DEI judicio vos accusabit. Unus ex omnibus mutos & elingues vos reddet. Illum DEUS in conspectum vestrum tantum producat, & hoc satis erit ad prodigiosos errores vestros, velitis nolitis, convincendos: ad prodendam universis gentibus impietatis vestræ vanitatem, imbecillitatem atque licentiam. Frustra opponetis tot Christianorum hypocrisim. Fuerint impostores & hypocritæ, inquiet DEUS, non propterea impietatem profiteri debuistis. Si

cul-

cultûs mei sanctitate abusi sunt complures, in vitium aliud planè diversum delabi vos non oportuit, pravisque cupiditatibus habenas laxare. Vobis necessitas injuncta non erat alterutrum eligendi: inter hypocrisim & flagitiosam vitam, via media est, media fors, eaque honorifica, Lex videlicet Christiana. Vobis illa amplectenda fuit, vobis sincerè atque ex animo servanda. Plani fuerint & impostores nec ne, quos tales existimastis, statuere meum erit, & in judicio meo pronuntiare. Sed enim causâ vestra, quæ commune nihil habet cum illis, nihilo inde melior effici potui. Fuerint personatæ, fuerint suspectæ ac dubiæ pietatis homines, quantovis numero, adest tamen præsens unus, quem recusare non potestis. Unus, qui vobis locum omnem præcludit excusationi, vestroque vos gladio ac confessione jugulat. Justum enim illum, quem ipsimet coluistis; in quo, vobis etiam iudicibus, omnes sinceræ ac solidæ pietatis notæ insignitæ erant, cur non estis imitati? cur ab illo vitæ sanctioris exempla non petiistis? satis hoc, inquam, sit, ad os impietati obstruendum. Satis sint homines illi sancti, quamvis infrequentes, & singularis exempli, qui se nobis ostendunt in terris. Homines illi sancti, qui DEO non solum serviunt, sed

&

& illi dum serviunt, nemini non probantur. Homines illi Sancti, quorum vita tam constans, tam simplex, tam casta, tam apertè, tam omnium ore commendata, ut revereri ipsos & colere, vel profligatissimus quisque cogatur. Existunt enimvero, existunt ejusmodi; &, quantumque sit mundi perversitas, spectantur nihilominus inter vos; facillè illos internoscitis ac probè. Plus aliquid dico, pro uno, cujus exemplum satis sit, ad causam, quam tueor, obtinendam, innumerabiles hodie DEUS ostendit, totidem mihi testes suppeditans, totidem contra vos argumenta. Referat adyta cœlestis Aulae, & terris tantisper erepto, beatas illas demonstrat Electorum turmas, quas probata, quas purgata per diu, quas consummata sanctitas ad vitæ immortalis gloriam evexit. Demonstrat homines, inquit Chrysostomus, quorum sanctitatis ratio, posita non fuit in certâ corporis constitutione; in eâ siquidem emendandâ, mutandâ, destruendâ toti fuerunt. Non in animi naturâ & affectione, sancti siquidem effecti sunt eam assiduè domando, comprimendo, vincendo. Non quæ ex politicæ artis legibus, aut ex privatâ esset suspensa utilitate, ea siquidem fecit, ut & utilitates proprias, & ea cuncta, queis

queis profani duci homines solent, despicerent illi, ac pro nihilo putarent. Non quæ fluxâ & inani gloriâ niteretur, eò siquidem usque totâ se vitâ demisere, ut nulli quodammodo hominum oculis viderentur; & eorum plerique, solitudini, latebrisque, quas sedulo captarunt, sanctitatis suæ excellentiam debeant. Non quæ morositatis fructus quidam esset atque mœstitiæ, mundo siquidem nuntium remiserunt illi, quo tempore, fortunâ blandius ridente; ad mundi bona, voluptatésque persuendas, tempestas erat magis opportuna. Non quæ animi mentisque tenuitati tribui posset, ad consilia siquidem perpulit non generosè minus inchoata ab illis, quàm constanter ad exitum perducta; & Dei causâ perpeffi quilibet, lacerati, mactati, magnanimatatem quandam ostenderunt, quæ vel Ethnicis ipsis stupori fuit & admirationi. Non quæ fucata & personata esset, in id siquidem unum incubuere studio omni, ut quod erant non viderentur, tantum abest, ut, quod non erant, videri vellent. Homines in Ecclesiæ sinu ficti atque formati, quorum sanctitas tanto superat intervallo, quæ Philosophia, non dico gessit, sed docuit, sed, finxit, sed fingere voluit; ut, Augustini opinione, invictissimi Heroes illi quos solenni cultu

veneramur, exemplo suo validissime comprobent, Religionem, & Religionis authorem DEUM, cœlestemque actionum nostrarum adjutricem gratiam existere. Quid ita? quoniam tam excellens tamque perfecta sanctitas habere ortum non potest ab homine usque adeò per peccatum vitiatum. Quoniam neque Philosophia, neque humana ratio, solæ eò assurgere valeant. Quoniam unius gratiæ est, partæ per Christum, homines erigere supra adversantem ac reluctantem ipsorum naturam; atque adeò consequens est, sanctitatem illam, supremo Numini, velut auctori suo, esse tribuendam. En quod Ecclesia militans celebrat hodierna die, cujus augustam solennitatem Ecclesiæ consecravit triumphanti. En quibus plena refertaque est Aula Cœlestis. Exempla ad memoriam insignia, quæ nulla unquam inobscuret & oblitteret impietas. Exempla, quibus cedat necesse est effrænata sæculi licentia: cujus superbiam nunquam illa non frangent, nunquam non oppriment. Sunt hæc utique, DEUS optime, gratiæ tuæ miracula totidem, quæ hoc loco adhibentur à me, ad injiciendum in Aula Christianissimi Regum, veræ saltem pietati ac sanctitati debitum honorem ac reverentiam. Felix, si ex eâ exterminare valeam mundanum illum spiritum, cult-

toribus tuis , aut potius ipsimet cultui tuo , aperte semper adversantem ! felix , si ejicere illum ex omnium animis ; si detrahere idetur eorum errorem , apud quos verba facio , & persuadere tandem illis , quantum præjudicata illæ opiniones , quæ non minus injustè , quàm facilè hominum mentes occupant , & in quibus amant sese , ad eos à te avertendos habeant momenti , quantum reipsa avertant !

Alterum injuriæ genus , quam sanctitati Christianæ faciunt homines flagitiosi non in eo jam est positum , ullam ut esse negent , sed ut eam verbis elevent & vocent in odium , vitia quædam illi commentitia dum tribuunt , quibus ipsius obsecrent & inquinent splendorem. Nam , ut animadvertit doctissimus Ecclesiæ Parisiensis Cancellarius Gersonus , vir inter alios omnes admodum perspicax , & morum disciplinâ apprimè eruditus , non est sanctitatis , illorum culpas omnes , qui eam profitentur , præstare. Si suis vitis ac cupiditatibus laboratis , qui divino cultui præcipuè deditus est , humanæ istuc infirmitati , non pietati tribuendum. Ea illi vitia pietas imprimis exprobrat , nec finem ullum facit ea coarguendi tantum abest ut aut foveat , aut probet. Si pravæ cupiditates vincunt nonnunquam , culpa

omnis hæret in nobis, non in illa. Præterea, an æquum est, exigere à verâ pietate, ut, quia perfecta ac divina est, perfectos continuò nos reddat. Quoniam hoc sibi non sumit, ut in hac vitâ sanctos efficiat prorsus impeccabiles; ita tribuendum non est illi, si jis qui sanctiores sunt vias ingressi, aliquid humanitus acciderit. Homines erigere post lapsum, ingentos factus comprimere, objectâ illis miserâ, & calamitosâ sorte, facere ut vel in suis cupiditatibus materiam inveniant & amplam segetem meritorum, in id ipsum utique incumbit; hoc recipit in se; non verò peccata ut cuncta prorsus resecat; hæc enim est Coelorum fors duntaxat, & beata conditio.

Est autem hic mundanæ malignitatis effectus alter. Concessit quispiam in castra pietatis, Christi militiam secuturus; jam nihil illi condonatur. Stat in eo quidvis culpæ. Jam non licet illi habere nævos ullos; ullas sentire animi appetitiones. Volunt esse illum ab omni reprehensione procul; sin minus, pietas ipsa culpatur. Malignitatis genus, inquit Hieronymus, omnium iniquissimæ. Etenim si mundanæ censuræ obnoxiam pietatem esse oportet, debet illa servare æquitatis leges, & si minus indulgentiam,

tem, saltem æquum huic iudicem se præstare. Cur ille igitur adversus pietatem præoccupatæ opiniones? cur vitia illa, quæ pietati, tanquam illius propria tribuuntur, tametsi eadem rejiciat & improbet ut damnanda? cur arcanum illud odium in eos qui ei se dediderunt? cur illa ad eos vellicandos, mordendos, & deprimendos proclivitas? ad facta & consilia eorum vel maximè honesta ut recta interpretanda in deteriore partem? ad eorum virtutes extenuandas, & vitia, si quæ occurrunt, exaggeranda. An censores nos experiuntur tam rigidos, mortales cæteri? habetne pietas peculiare quidpiam unde in odium & contempum venire debeat? hæc sufficient ad proccacem impiis linguam occludendam. Verum ulterius Ecclesia progreditur. Ostendit illis ad firmiorem magisque perspicuam probationem, homines cœlesti Regno jam receptos, quales animo informabat Apostolus, & quales sunt visi reapse, ad formam, in Pauli mente signatam, fictos & expressos: ostendit illustria virtutum exempla, in quæ nemo non intueri olim posset. Homines, in quibus pietas inerat non præsidens, non fastosa, non acerba, non mordax, non præfracta, non recta, non livida, non inconstans, non dominationis appetens,

non se negotiis implicans omnibus. Hi sunt quos impietati opponit Ecclesia. Beati illi Cœlites publice venerationi hodie propositi, si ipsi sunt homines numeris omnibus absoluti, quos nobis ob oculos ponit. Vitiis omnibus, quæ mortale genus infestare solent, cum essent suapte naturâ subiecti, ea aut vitarunt illi sedulo, aut emendarunt, christianarum studio, & exercitatione virtutum. Unde consequens est, ut eorum sanctimonia, dum suam pietati decus afferit, flagitiosis hominibus, qui eam in contemptum adducere student, æternum dedecus & ignomiam imponat: eorum ætas quantumvis perversa, tales eos esse agnovit ac prædicavit, quales illos vobis effingo. Sanctorum fastis consequentia sæcula eos etiam ut sanctos ascripsere. Concordi orbis universi testimonio, tam solennes illis honores hodie largimur. Usque adeone injusti erimus, suam ut ipsis sanctitatem una, & gloriam detraherentemus. At, eone etiam cæcitas nostra progrediatur, summam ut impietatis imbecillitatem non agnoscamus? revertamur ad propositum. Christianam impugnant sanctitatem homines nequam, & improbi, ostendimus autem sanctorum exempla, omnem illis intercludere improbitatis ac

ne

nequitiae suae defensionem. De Christiana sanctitate perperam judicant, qui eam ignorant, ipsorum ignorantiam sanctorum exemplis inexcusabilem reddi, proximum est ut ostendam.

PARS. II.

DUBIUM non est, Auditores Christiani, quin ad Timotheum discipulum Paulus Apostolus scribens, venturas atates & nostram hanc nominatim, animo prospexerit, cum inter abusus, quos arguit, & succrescere jam tum videbat in Ecclesiae sinu, quorundam praesertim hominum caecitatem deploret, qui in errorem abducti, assiduam Religioni operam dabant, nullo proventu. Qui Evangelicas leges ac praecipua addiscebant quotidie, nec in quo sita illa sint, satis intelligebant. Qui, ut ea penitus cognoscerent, se ipsos longam, sed inani, conficiebant meditatione, quoniam operi nunquam manum admovebant. Uno verbo cuncta ut completar, qui ad caeleste Regnum capessendum cum semper animo viderentur intento, quia rem sequebantur, sibi ignotam, assequi nequibant; a vera germanaque pietate longe semper disjuncti, quia genuinam illius imaginem ac speciem certam nunquam cogitatione perciperant. *Semper discentes & nunquam ad scientiam veritatis pervenientes.* *1. Tim. 8.* Malum

istuc ex illis unum est profectò, quæ Paulus Ecclesiæ prænuntiabat. Quid autem aliud videas hoc sæculo nostro? Quantumvis acuti haberi velimus, & natis non obest, fateamur necesse est, Auditores, non in minimis malis nostris numerandum hoc esse, quòd erroribus, circa veram pietatem, & Christianam sanctitatem admodum fœdis, occupari nos sinamus. Haud alios hujus rei testes quàm vosmetipsos velim; quos & mihi tacitè jam assentiri pro certo habeo. Alii vitæ sanctitatem constituunt in iis, quæ privata sententiæ & opinioni consonant. Alii in iis, quæ naturæ congruunt & genio suo. Alii in rebus, quæ ordinem excedunt & modum. In iis illi quæ spectantium oculos vertunt in sese. Hi, in iis, quæ alios avocant ab eâ ac deterrent. Quidam illam comminiscuntur extra suæ sortis ac conditionis metas. Nonnulli, vires ultra & acceptam à naturâ facultatem. Sunt, qui eandem decoro contrariam informent, & receptis mundi politioris legibus. Sunt, qui speciem illius quandam sibi proponant antiquissimis etiam officiis, publicisque necessitudinibus, quibus impliciti sunt, omninò adversam. Non desunt, qui eam in certis quibusdam ponant sanctitatis adjumentis, in quibus harent

hærent defixi, dum finem & rem ipsam negligunt. Reperias, qui eam formam quadam circumscribant multiplice ac vaga, qua sese ipsi pascunt inertes & otiosi, dum adjumenta ipsa præmittunt ac respuunt. Quantum ista omnia, Auditores, meditationi nostræ campum aperiunt!

Aio igitur, Cœlitum exemplis errores hos omnes convelli. Demonstrari, idque perspicue, hominis sanctitatem in his omnibus haud positam esse; non pendere ab iis omnibus; nihil minus, imò aliquid melius & rationi convenientius illam esse. Quam obrem? quoniam Cœlites hodierno die exemplis suis rem docent, afficiendis movendis & excitandis hominum mentibus ad virtutem, omnino accommodatam. Nimirum, citra privatam cujusque opinionem ac sententiam, citra quorundam seu fulgorem seu facinorum asperitatem, non prægressis datae sortis & conditionis limitibus; non petitis aliunde peculiaribus adjumentis, nec proposito sibi alio fine, quam qui est pro præsentis vitæ ratione constitutus, Christianam veramque sanctitatem positam esse in officiis ritè & ex DEI nutu obeundis; adeò ut planè perfectèque simus quos esse nos oportet, atque

atque ex DEI præscripto ; dignosque eo
 statu nos præstemus , ad quem sumus à
 DEO vocati. Cujus veritatis ea vis est,
 ut ei se statim humana ratio submittat ;
 ut qui eam percipit , eam ultro ample-
 ctatur ; quæ quidem passim traditur in
 sacris libris , sed Sanctorum , quorum ho-
 die festa recolimus , fit exemplis longè
 testator. In his quippe semoto errore,
 fallaciaque omni , liquido ac distinctè
 perspicio , quid rei sit sanctitas ; per-
 spicio , inquam , absque ullâ animi con-
 tentione , absque ulla ambage verborum
 ac præceptorum , quasi se ipsa mihi vi-
 dendam sanctitas ac palpandam præbeat.
 Et, quoniam nihil est extra DEUM ex-
 cellentius , nihil divinius ejusmodi san-
 ctitate fundatâ officii , officii tempera-
 tâ , officii circumscriptâ , ubi primum
 ipsam sub eâ specie datur intueri , ab
 officii sim quantumvis aversus , de eâ
 cogor bene existimare , & ex illa bona
 existimatione , secretus quidam illius a-
 mor innascitur, quem sustinere & cohibere
 multò minus valeam. En, inquit, quem
 esse me oporteat, & quia is non sum, nul-
 lum ratio, nullum conscientia, nullum Re-
 ligio pungendi & exprobrandi finem fa-
 ciunt. Hæc ego mecum ; & confessio
 illa mea, testimonio mihi est minimè fal-
 laci, eâ in re unâ Christianam positam esse
 sanctitatem. Sic

Sic est, Auditores ; beati illi Cœli-
tes , quos solenni cultu veneramus , ex-
cellsum hunc sanctitatis apicem non sunt
adepti ob splendida duntaxat & prodigi-
osa facta. Si qua memorantur eorum in
fastis , inquit Bernardus , profluxere illa
fortassis ex ipsorum sanctitate ; verum
hæc ex illis merienda nunquam fuit atque
æstimanda. Opera illa admiranda edi-
dere , si vultis , quia sancti erant ; at iidem
nunquam sancti , quia illa edebant , sunt
effecti. Et verò absque operibus illis
poterant pervenire ad illam vitæ sancti-
moniam , quemadmodum iis editis , po-
terant venire in reproborum numerum.
Dixi , potuisse sanctimoniam adipisci abs-
que operibus illis ; quot enim nunc cæ-
lesti gloriâ placidè fruuntur , quorum fa-
cta nihil habuere unquam quod homines
traduceret in sui admirationem ; nihil
quod ipsos mortalium vulgo fecerneret.
Poterant , patris etiam operibus , illis ,
sancti non esse. Quot reprobi , vin-
dictæ Cælestis infelices nunc victimæ ,
opera quædam pia ediderunt , quæ ho-
minum sunt excepta plausu , dum eos-
dem interea DEUS condemnabat , &
fortasse ob ea ipsa opera rejiciebat à se-
se. Poterant absque illis splendide piis
operibus sanctitatem adipisci. Ita eam
adepti sunt innumerabiles Electi , quo-
rum

rum sunt in cælis scripta nomina, tametsi ignoti in Ecclesia ipsa? intra vitæ communis terminos, inquit Augustinus, eorum sanctitati DEUS allaboravit, & cùm ipsos in regnum intromisit suum, non dixit, *intrate servi fideles*, quoniam meâ causâ magna & illustria facinora edidistis, sed quoniam in minimis enituit

Matth. 25. fides vestra. *Quia super pauca fuisti fidelis.*

Cum his operibus nihil minus quam Sancti, imò reprobis esse potuerunt. Ita continget infortunatis illis qui sunt olim Christo dicturi, *Domine; nonne in nomine tuo prophetavimus? nonne demonia ejecimus?* Sed quibus responsurus est Christus, nec vos unquam novi, nec jam nosco. Prophetiæ & miraculorum dono quantumlibet insignes fueritis, ex rebus istis, qui mei sunt, non secerno à malis, ac seligo.

Matth. 7.

Adeò istuc verum est quod loquor, Auditores Christiani, ut nemo sit cujus miracula Evangelistæ minore referant numero, quàm Deiparæ Virginis, mortalium omnium sanctissimæ. Quid dico? an, vel unius, mentionem illi faciunt? an, vel unum, memorant à Christi præcurfore patratum? & tamen gloriosum hoc ei testimonium perhibet Christus ipse, neminem inter natos mulierum surrexisse, qui coram

Matth. 23.

DEO

DEO & coram hominibus aut major esset, aut sanctior. Idem dicamus oportet de rebus innumeris, cum quibus quotidie sanctitas confunditur. Idem de voluntariis carnis cruciatibus, quos vulgus suspicit atque admiratur, suntque, ut rectè Episcopus Gebennensis animadvertit, ad-
jumenta sanctitatis ad summum, non sanctitas ipsa. Sunt inter Cœlites, qui nec solitariae, nec austerioris vitæ genus professi sunt in terris. Ipse *Sanctus Sanctorum* Christus servator, Dei que filius, nec solitarius fuit, nec austerus, neuter certè videri voluit: & fortasse torquentur apud inferos Anachorita, & rigidioris disciplinae sectatores magno numero, quos superbia eò sua detrusit.

Fr. S. Salo-
sius.

Dan. 9.

Qua igitur viâ & ratione sancti effecti sunt, qui eo nomine coluntur, & qua in te propriè sita est eorum sanctimonia? hoc loco, Auditores, ubi vestra utilitas agitur, attentos vos potissimum volo; habent quippe quæ sum dicturus, & quod erudiat ignaros, & quod jacentes excitet & in spem inducat.

Sancti ideo tantum effecti sunt, quia implevere officia sua, & ea implevere quia sancti. Quæ duo vincula inter sese, atque copulata, speciem & veluti characterem quemdam rationis ac veritatis præferunt, quem nemo non percipiat. Sancti

Et

Cti effecti sunt, quia implevere officia; hoc est, quia sciverunt illi cum vitæ conditione Religionem conciliare; ita tamen ut Religio, norma semper esset conditionis, non Religionis, conditio. Sancti effecti sunt, quoniam cuique sedulo tribuerunt quod erat suum; cui honorem debebant honorem; cui vectigal; vectigal; cui obedientiam, obedientiam; obsequium jis, quos sibi devincire, auxilium jis, quibus opitulari, vigiles jis curas, quorum salutem invigilare ipsos oportebat; justitiam & charitatem, quia deberur omnibus, omnibus præstantes. Sancti effecti sunt, quia sibi impositis ministeriis, quia dignitatibus, ad quas fuerant eVecti, quia excelsis gradibus, in quibus fuerant à DEO collocati, honori & ornamento fuit ipsorum agendi ratio. Quia otio, valetudini, inò vitæ ipsi antetulere commissa sibi munera, labores, molestias, anxietates, tædia devoranda. Sancti, quoniam prætulere in omnibus animam utilitati, fortunæ probitatem, & veritatem adulationi: quia veraces in sermonibus, sinceri in factis, æqui in judiciis, fidi in commerciis extitere. Sancti, quoniam suâ voluntate divinæ ordinationi accomodatâ, statum illum, quem DEUS imperabat, tenuere; non aspirantes ad majora, non se in aliena inferentes, non sol-

Rom. 13.

solliciti, non queruli, sed suâ semper forte contenti; non molesti aliis, non invidi, amicis fidi, generosi erga inimicos, beneficiorum memores, immemores injuriarum, patientes in adversis, infirmorum tolerantés; hæc enim omnia & officiorum finibus continebantur, & erant ipsis, ad sanctitatem consequendam, necessaria.

Addo, quoniam Sancti erant implevisse officia illa omnia; atque hoc aliud est principium, quo longè certissima veritas nititur. Etenim una sanctitas potuit in jis esse præparatio quædam generalis & efficax, ad ea cuncta, quæ diximus, perfecte observanda. Si his sanctitas defuisset, humanis tentationibus millies succubissent. Infinitis in locis lubricis, probitas illos & æquitas sua defecisset; officium quoddam obeundo, aliud violassent.

At quoniam Sancti, non discessere unquam à legis præscripto; *implevere justitiam* Math. 5.
omnem.

Quia Sancti, sociarunt in se ipsis, res, ut videbantur, maximè disjunctas, & quarum concordia difficillima erât; auctoritatem cum charitate; cum sinceritate prudentiam; honores cum Christianâ animi demissione; cum pietate attentionem ad negotia. Quia Sancti, tutati sunt quos obtinebant fortunæ gradus, sed modestè; jura sua defenderunt, sed

sed nullo commodi respectu ; famæ suæ consuluerunt , sed cum verâ despicientiâ & abnegatione sui ipsorum. Quoniam Sancti , humiles extiterunt , at non cœdè abjecti ; positi in excelso loco , at non elati ; sinceri , at non inconsulti ; prudentes , at non subdoli ; divini honoris studio flagrantes , at non violenti ; magnanimi , at non temerarii ; mites & pacifici , sed animo non pusillo ac remisso. Quoniam sancti , æquabilitatem tenuerunt , aut potius sibi ipsis diffisi , prospero fortunæ flatu sunt usi moderatè ; spem in DEO locarunt suam , in adversis fides illis , ac religio , perfugium præsens & portus fuit. Nullum finem inveniat oratio , si suscipi ista persequi velim.

Ut ut est, Auditores , eò tantùm beati sunt , illi Regni Cœlestis incolæ , quòd sanctitatem ab officiis suis nunquam sejunxerunt , aut potius quòd ad aliam sanctitatem nunquam aspirarunt , quàm quæ in studio posita erat & officiorum observantiâ. Cur exempli causâ , S. Ludovicus in Cœlestes illos repositus est , quos vocamus in vota ? quoniam Rex cùm esset is , nulla non dignè obivit Regis munia. Quoniam Sanctum in omnibus se præstitit ac Religiosum Regem. Evolvite , si placet , Annales nostros , atque hoc à me quàm verè dicatur , cognoscetis. Quod autem dixi

dixi de Sanctissimo illo Principe, de aliis pariter sanctis affirmari potest, ad cuiusque starum accommodatè. Haud aliud ipsorum fuit beatitudinis & gloriæ, qua fruuntur, fundamentum. Illa officiorum Religio, in qua perfecti ut evadent, abscindebant sibi rerum omnium respectum, hoc ipsum est, quod remunerat DEUS in justis quos elegit. Nec mirum; hoc enim, propriè molestum illis ac difficile; hoc victoriarum, quas de se ipsis toties reportarunt, materia fuit. Ut enim non desis ulli ex his officiis domanda sæpius cupiditates, vis sibi inferenda, renuntiandum sibi ipsi. Sanctitas alia quævis, Sanctis nihil arduum habuisset ac difficile, proindeque paratà illis à DEO gloriâ, digna neutiquam fuisset, atque hoc ipsum est, Auditores, quod intelligere nolumus. Sanctitatem volumus ad rationem, ad normam nostram, ad vota nostra fictam & compositam; hoc est, sanctitatem parabilem ac facilem. Sanctitas enim id genus, quantumvis rigida & aspera videatur, aut si aliunde, non magno utique paretur impendio. Sed nimirum ita est constitutum à DEO, ut sanctitas nostra sita sit in officiis nostris, eruntque illa semper observatu difficilia. Extra officia quidquid sanctitatis speciem præfert, inane est sanctitatis simulachrum,

R. P. Bourd. Adv.

U

quod

quod neque DEO gloriam ullam afferre, neque hominum saluti conducere ullo modo potest; imò quod superbiam in animis plerumque nostris aut fovet aut parit. Contra autem vera sanctitas, uno quidem sensu, communis, sed alio rarissima, nescio quam secum affert prosperitatem, quæ in DEI cedit gloriam, quæ homines compellit in virtutis iter, quæ nosmetipsos sine ostentatione, sine fastu ullo, cancellis continet suis, & ne in errores infinitos rapiamur, facit. Sed jam finis sit; ac postquam flagitiosos, rudes & ignaros homines compellavi, ignavis & imbellibus superest ut demonstrum, positum Sanctorum exemplis, ipsorum ignaviam nullo prætextu colorari possent.

PARS. III. **H**AUD minoris authoritatis fuit quam divina, sanctitatem viriosis hominibus, & ab hac mortalis vitæ contagione nondum secretis imperare. *Sancti estote, quoniam Sanctus sum.* Ita DEUS in veteri lege; ita & Christus in novâ. *Estote perfecti, sicut Pater, &c.* Atenim potest ne impleri mandatum illud tam arduum, tam sublime, tam divinum? quod à nobis exigitur, annon superat humanæ naturæ vires adeò fractas ac debilitatas per peccatum? nequaquam, Auditores Christi.

*Levit. 11. &
19.*

Matth. 5.

ftiani, adeste, quaeso, animis, est enim doctrina quam tradere agredior, momentu longè gravissimi, effectumque illa ultimum continet propositi nobis in Sanctis exempli.

Ajo igitur, quanta sit cumque saeculi pravitas, & morum corruptela quanta sit cumque humanae naturae fragilitas, quantumvis molestae ac frequentes salebrae nobis occurrant in hoc vitae mortalis cursu, sanctorum exemplum argumento esse, eoque firmissimo, Christianam sanctitatem vires nostras non superare; imò nihil in ea tam difficile & asperum, quòd explanare illa eadem ac mitigare non possit. Unde istuc effici necessariò debet, si ad sanctitatem non contendimus, si eam non adipiscimur re ipsa, jam nullam, qua ignavia nostra excusari queat apud DEUM, causam superesse.

Sanctitatem ponimus inter impossibilia. Metuenda fraus, quam adhibere solet vitiosus sui ipsius amor ad inertiam, imò ad effrenatam vitae licentiam fovendam. Sanctitatem fingimus in praecelso atque edito loco, ad quem ascendere unquam posse desperamus; &, per abjectionem animi, cujus autorem facimus DEUM, cum eam rejicimus in nostram imbecillitatem,

Deut. 30.

tem. illud Israelitarum usurpamus, *quis nostrum valet ad cœlum ascendere?* quis eò possit, inquit, sanctitatis pervenire? at enim longè aliter sentire nos jubet DEUS ac loqui. Hodie quippe in conspectum nostrum profert innumerabilem sanctorum multitudinem, qui medias inter mundi illecebras, tales fuêre, quales inficiamur esse homines posse. Qui mundanâ compede constricti, præstitere illa eadem, quæ præstare nos posse desperamus. Qui sanctitatem adepti sunt in ea vitæ conditione, quæ majora offert ad eandem nitentibus impedimenta. Hac autem ratione, si nobis os obstruit, aliâ DEUS pectus dilatat. Spem enim exsuscitans nostram, demonstrat his exemplis, nihil nos non posse in eo qui nos confortat; ac quamvis fragiles, peccatisque sumus obnoxij, salutem esse nihilominus in potestate nostrâ.

Philip. 4.

Id ipsum est quod Augustinum, Doctorem illum tantum, reduxit in viam. Una cum morabatur, quod nemo vestrum ignorat, difficultas, quæ insuperabilis ipsi videbatur, & acceptos imo in corde gratiæ satus tardabat. Alloquio DEUS interiore spondebat, fore, ut difficultatem illam perumperet. Contrà ipse tacitè secum: esse conatum illum supra vires suas. In

In eo conflictu ac veluti duello, quod Augustino cum DEO erat, discedebat ille DEO semper inimicus, & sui ipsius, hoc est, libidinis mancipium. Denique nova impressione facta, rebelle tandem peccatus expugnavit victrix DEI gratia. Res contigit ea ratione, quam ipse describit. Videre sibi visus est sanctimoniam ipsam, dignitate vultus & corporis majestate, reverendam. Offerebat illa se Augustino, & supinam ipsius seorsordiam haud segniter increpitans, innumeras Virginum turmas, ponè sequentes, digito monstrabat, his verbis animum erigens ac fiduciam; *Et tu, non poteris quod isti & ista?*

*Confess.
Lib. 2. c. 11.*

Fuit vox illa, DEI haud dubiè vox, ejus vim, quoniam cedros confringit & rupes, sustinere non valuit Augustinus. Ingenium illud veritatis amans, rectique, vel in maximis flagitijs, retinens, potentis hujus argumenti momento, planè depulsum est de vetere diuturnaque sententia. Vinci itaque se passus, id velle statuit, quod ad id usque tempus voluerat tantum fictè; fuitque tam firma, tam efficax voluntas, nulla ut deinceps re à suscepto semel consilio & sanctioris vitæ curriculo dimoveri potuerit. Quod olim Augustinus ficta vidit sub imagine, habetis hodie, Auditores, graphicè expressum.

Psal. 28.

U ;

Non

Non jam adumbrata vos sanctitas, sed ipse sanctitatis autor DEUS, compellat his verbis. Converte oculos, homo flagitiose, in beatos illos cœlestis Regni cives, quos ex toto collegi orbe, & quorum numerus numerum superat stellarum. Intuere magnanimos illos Athletas, qui, quoniam certantur olim generosè, quoniam sanctè vitam finierunt, quam sunt promeriti, justitiæ coronâ jam fruuntur. Quod fecere illi cur non possis? cur non facias? *Et tu non poteris quod isti & ista?* aciénè mentis, Auditores, an robore superiores vos Augustino existimetis, haud scio; unum scio, hoc satis fuisse ad obstinatam illius voluntatem flectendam, apud vos nihil fortasse valiturum. Sed vix vobis; quod enim saluti non erit, in opprobrium cederet ad damnationem vestram; & si vos in reproborum numero esse contigerit, nihil magis DEI æquitatem ostendet, quàm tot beatorum conspectus, quibus, cum essent homines, atque adeò fragiles, ut vos, nihil non possibile fuit, quamvis nihilo plura haberent ad rectè vivendum auxilia. *Non poteris quod isti & ista?* Non ignoro, difficilia ac laboriosa quædam esse sanctitatis officia. Fateor, quæ ad Evangelicam perfectionem ducit, arctam, & crucibus passim horridam viam esse

esse. Sed præterquam quod non sunt illa sine præmio, constat catholicâ fide; multò plura, quàm quæ necessaria sunt, ad eas ferendas, imò ad eas amandas, auxilia præsto nobis esse. Atque ut desit authoritas divina quæ id comprobet, demonstrationis loco fuerit sanctorum exemplum.

Est Tertulliani de Christo dictum insignne nullam Christiano difficultatem tantam occurrere in salutis semitâ, quam non explanet ac dissolvat exemplum Christi. *Solutio totius difficultatis Christus.* Quoniam nihil est, eodem Tertulliano autore, tam naturæ asperum, quod Servatoris exemplum non mitiget & cogat evanescere; adeò ut ex ullo uno exemplo non jam fas sit ulli opponere quicquam contra divinæ legis observationem; illo quando uno, si rectè ratiocinari volumus, non tolerabilia solùm omnia, sed facilia, sed jucunda fieri necesse est. *Solutio totius difficultatis Christus.* Verum enim vero quidquid contra dixerit Tertullianus, restabat valde gravis difficultas, quæ, quia petebatur ab ipso Christo, non solvebat ipsius exemplum. Christum videlicet, cum nullæ in eum caderent animi pravitates, sed naturâ suâ sanctus & omnipotens esset, quæ vel fecit, vel est perpessus, multò facilius & facere & perpeti quàm nos potuisse.

tuisse. Quapropter frustra asseratur Christi exemplum; possumus enim semper, quasi pro jure nostro, humanam excusare impotentiam, eademque ignaviam nostram pratexere. Quorum erat excusationum nostrarum occurrere vanitati? Sanctorum. Videnti enim mihi homines, haud absimilis, imò ejusdem mecum & naturæ æquè fragilis, qui DEI causâ difficillima quæque susceperunt, gravissima quæque perpessi sunt, & perpessi sunt perlubenter, nihil prorsus suppetit quod opponam. Frustra gravius Christi jugum & Evangelicæ legis severitatem conqueri libeat. Tot sanctissimi mortales, quibus suave visum est jugum illud, quibus lex illa in delicijs fuit, & querelis meis locum præcludunt, & inertiam tacitè castigant. Itaque quam vim, Tertulliano autore, Christi exemplum habere debuit apud Christianos, habeat necesse est apud me unius exemplum, hoc est longè maximam. *Solutio totius difficultatis.*

Hoc argumento Paulus Apostolus ad difficillima Christianæ Religionis munera obeunda fideles olim perpelebat. Omissis quippe longioribus præceptis, magna illis & illustria proponebat exempla. Ab ipso usque Abele ad Mosen, à Mose ad Prophetas repetens, Justos
om

omnes ponebat illis ante oculos. Alios in antris & cavernis abditos, in solitudinibus alios errantes; illos longâ inediâ & voluntarijs cruciatibus confectos; hos ad præsidium tractos tribunaria, contumelijs appetitos, damnatos, tortos, necatos propter Christi fidem, justos, inquam, illos, *Quibus dignus non erat, mundus*, intueri jubens, ecquid nunc, inquiebat, ecquid nos jam moretur? exemplis illis insignibus animati cur apertum sanctitatis stadium non decurrimus? & quando *sumus sanctorum filij*, quid causæ sit cur eorum sanctimoniam non æmulemur.

Heb. 11.

ibid.

Tobi. 8.

Quin & illud Pauli argumentum singularis apud nos ponderis esse oportet; illa siquidem infinita sanctorum multitudo, quæ prodijt è Christi schola, mirum quantum auxit eam, de qua gentium Apostolus loquitur, testium nubem. Quid enim dicamus nos, quorum fides non jam est persecutionum exposita procellis? nos, quorum constantiam non jam DEUS exquisitis, ut olim, supplicijs periclitatur ac probat? nos qui, ut ait Cyprianus, sancti effici possumus citra ullam sanguinis effusionem? non sumus (quid enim his verbis uti dubitemus?) non sumus, si nos obviæ deterrent difficultates, mortalium omnium maximè contempnendis?

U s cale-

cælesti gratiæ non facimus injuriam, si nobis in animum inducimus, non posse illam confirmare nos in vexationibus plerumque levissimis, quæ potuit atrocissima tyrannorum supplicia, omnésque necis acerbitates, apertâ gestientis animi jucunditate condire? *solutio totius difficultatis.*

Nihil jam restat quod causemur, Christiani Auditores; quid enim opponamus, quod sanctorum exemplo refelli non queat? mundanis occupationibus & negotijs distingere nos? annon iisdem erant Cœlites distenti? in periculosas & anticipatas occasiones incurrimus: annon in easdem Cœlites incurrerunt? rapit nos consuetudinis æstus: annon eidem Cœlites fortiter resistere? perniciosi inficimur exempli contagione: annon ab ea Cœlites sedulò deflexere? sunt domandæ libidines: annon Cœlites acriores multò domitas habuere? natura sumus delicatior: an Cœlites ferrei erant, aut ænei? appellate vel unum salutis obicem, qui non fuerit illis perumpendus. Appellate probationis ac tentationis genus, quod non subjerint illi, quod non superarint. Componamus statum nostrum cum eorum statu; officia cum officijs, pericula cum periculis; & cum ijs rebus pares omnino inveniamur, videamus num quid occur-

occurrat, unde immensum illud ac stupendum discrimen excusemus, quod inter ipsorum vitam interest & nostram; hoc est inter ipsorum fervorem & socordiam nostram; inter ipsorum integritatem, & morum nostrorum licentiam. Inter corporis vexationes sponte ab ijs susceptas, & nostram animi molliem. Quid asseremus ad defensionem nostram, cum illos nobiscum DEUS componet; aliine Domino serviebant? aliine credebant Evangelio? ad aliamne illi gloriam aspirabant? si majore ipsis pretio quam nobis stetit, vel ob eam ipsam causam, haud vano in metu esse nos oportet, certo si quidem constat, quo quo tandem pretio coempta illa fuerit, non nimio constituisse ipsis, ac si res ex veritate aestimetur, quaecumque ab ijs sunt facta, & fieri par sit à nobis, valore ab ea infinitè superari.

At enim quæ Christiana sanctitas (ita quippe dicitur) jungi & copulari possit cum mundanis vinculis queis sumus arctè constricti? qui sanctè & integrè te geras implicatus certo genere cursuque vivendi: qui? cum tanti vestra istuc referat, permirum est, vos, qua id ratione fieri possit, nondum nosse, valdeque indignum videri debet, quam totà vita meditari vos decebat, artem à vobis ignorari. Sed jam vobis
per

per DEUM, qui eam nemini non tradit, & in sanctis suis ostendit, ignaris esse non licet. Conditionem vestram Christianæ creditis contrariam sanctitati; imò cum ea stare nullo pacto posse. Erratis, Auditores; nam si res ita habeat, quod statum vestrum appellatis, flagitium sit oportet, nec tenere illum jam liceat citra gravissimam peccati labem. Sed quoniam status vester est, vobis utique assignatus à DEO, ne ipsius providentiæ ac sapientiæ injuriam facitis, cum obstare illum judicatis Christianæ sanctitati. Nullus est vitæ status, nulla conditio, quæ non sit & esse debeat Christianæ sanctitati oportuna. Visus eâ in re est Tertullianus nonnullâ uti exceptione, cum vocavit in dubium, an Cæsares ac rerum domini, Christiani esse possent, aut Christiani, Cæsares. Sed convenit inter omnes, istuc inconsultè ac temerè Tertullianum in dubio posuisse. Re siquidem ipsâ comprobatum est, nullus unquam ad imperium magis natos ac factos extûisse, quàm quos ad id ipsum Christiana finxit Religio. Sed ut Cæsares & imperatores mittamus, satis apertè vobis hodie, quicumque tandem estis, DEUS ostendit, morum sanctimoniam & statum vestrum bellè omnino necûi inter se ac jugari posse. Conferre
vos

vos mente & cogitatione in augustum illud gloriæ templum, in quo tot beati regnant cum DEO. Cernetis ibi complures, qui eundem, ac vos in mundo, ordinem olim ac gradum cum obtinuerent, iisdem vinculis, iisdem negotijs muneribusque impediti atque constricti, in ijs tamen sanctè vixerunt, & quod diligenter attendi velim à vobis, iisdem usi sunt ad sanctitatem adipiscendam. Nobile illud Cælestium concilium, singulosque eorum ordines animo lustrate ac percurrite, aspicietis in ijs, qui Aulas principum, ut vos, sequuti, nunquam fidem ipsis suam magis probavere, quam cum Christianæ Religionis ac DEO fuere magis addicti. Aspicietis in ijs lauteatos bellatores, qui armis, ut vos, nomen, & fortasse vestro insignis, sibi peperere, militares animos addente illis pietate, & veram augente magnanimitatem, tantum abest illam ut debilitaret ullo pacto. Aspicietis, qui ad reipublicæ Clavum & gubernacula, ut vos, admoti, illa (si non estis cum ijs sanctitate comparandi, ne vos offendat quod sum dicturus) illa, inquam, dignius multò, & incorruptius, quam vos, tractarunt. Aspicietis, quibus in aula, sua una probitas præsidio fuit. Qui honores assecuti sunt, non sapientiæ nequioris adminiculo;

&c

& auctoritatem ac gratiam, qua inibi flore-
bant, probitati, suæque in DEUM Reli-
gioni debuere. Aspicietis denique, qui &
suere quidquid estis, & summam vitæ san-
ctimoniam sunt insuper adepti.

Sic habetote, Auditores; tales reipsa
inter Cœlites numerari, eosdémque præ-
cipuo vobis cultu esse venerandos. En
patroni vestri; en exempla vobis ad imi-
tandum proposita. Sancti, quos non
afflavit aulicæ pravitatis contagio. Qui
mundanam, in Aulâ ipsâ, improbitatem
vicere. Hi sunt, quorum facta nosse
vos, & assiduè meditari oportet, quo-
niam sanctioris vitæ ipsorum notitia, ve-
stra correctio & emendatio esse debet.
Quid egere illi cùm erant meo loco, &
quid acturi nunc essent, si in lubricâ illâ
viâ, in quam conditionis meæ fato, sum
impulsus, ingredi eos & insistere oportet.
Istuc ipsum vosmet interrogare
par est, eò actiones vestras omnes diri-
gere. In alijs sanctis erit unde gratulari
DEO, in his unde mores vestros emen-
date possitis in melius, & salutem pro-
spicere. In eo divini conditoris provi-
dentia amore pariter ac veneratione nos-
tra digna apparet, quòd totidem in Ele-
ctis suis sanctitatis formas proposuerit,
quot opus ad mysticam illam erant va-
rietat-

rietatem, ex qua sanctissima Christi sponsa, docorem suum trahit. *Circumdatus* *Psal. 44.*
varietate. Hinc, addit Hieronymus, gratiæ suæ dona hominibus impertiens DEUS, eamque diversis ipsorum naturis accommodans, *multiformis gratia DEI,*
Sanctos effinxit cujuslibet formæ, *1. Pet. 4.*
quatenus id ad omnium perfectionem & sanctimoniam, cujusvis conditionis, naturæ, ingenij, industriæ & propensionis diversitas postulabat. Hinc selegit cæloque destinavit idiotas ac literatos, robustos & imbecilles, cælibes & conjugatos, togatos & militares viros, qui & in solitudine, & in urbium viverent frequentia. Hinc perfectam & perductam ad summam virtutem eminere identidem amat ijs in gradibus, qui sanctitati majora videntur objicere impedimenta. Stupendam in Regiâ dignitate animi demissionem. Inter ipsas mundi delicias incredibile macerandæ carnis studium; summam mentis collectionem in densis curarum fluctibus, & assiduo sæculi tumultu; singulis hominibus, quos ad illum vitæ sanctioris apicem perducit, auxilia impertiens cujusque statûs propria, necessaria ad perseverandum, ad peccatum amovendum, ad jumenta salutis ad sortem & rationes cujusvis accommodata; adeo ut arcano prædestina-

destinationis consilio, quam non possumus satis admirari, noluerit ullam in terris existere vitæ conditionem, quæ sanctos suos, in Cælestium cœtu collocatos, & ut tales publica populorum Religione cultos, non habeat. Quam ob causam? ut non solum nullus esset qui vitæ licentioris errata merito refunderet in professionem suam, verum etiam ne ullus esset cui vivam sanctitatis sibi propriæ formam, professio ipsa non offeret imitandam.

Hæc morum doctrina ad eos attinet generatim omnes, qui mihi nunc aures præbent; sed enim illud magnopere me recreat ac reficit, Rex Christianissime, quòd illam coram Majestate tua dum trado, in ipsius pectore excelsaque mente ea cuncta inesse sciam, quæ ad illius gustum & amorem excitandum, mihi sunt optanda. Verba enim facio apud Regem, cujus propria ac peculiaris laus est, ut possibile, imò facile sibi reddiderit quidquid vel Regno suo, vel Christianæ Religioni honorificum, suscipiendum duxit, & ad exitum perducendum. Verba facio apud Regem, qui, ut triumpharet de imperij sui hostibus, ea edidit facinorum exempla, quæ feræ posteritati incredibilia videantur, quia ventura sunt quàm vero similia; &, ut Ecclesiæ
ho

hostes debellet, ea profert in dies admirabilis zeli sui prodigia, ut, apud nos qui videmus, adeo ipse nostras omnes vincunt, fidem illa vix inveniant. Verba facio apud Regem, singulari beneficio editum ac procreatum ad ea, quorum molitionem Augustissimi ipsius decessores, ne animo quidem movere unquam & agitare sunt ausi, quoniam ipsius tantum erat hæc omnia & aggredi, & perfecta reddere. Acce illud divini cultus studium, ille gloriæ cœlestis ardor, Rex Christianissime, cœlo Reges asserit, & esse debuit gloriosæ tuæ locus terminus. Nam excelsis, quæ spectantur in terris, excelsior Majestas tua cum jam crescere non possit hominum oculis, cum mundanam gloriam omnem veluti exhausserit, felix ipsius factum erat, ut supremo deinceps Numini pretiosam vitam, heroicisque labores omnes consecraret. Tribuit DEUS, natalium jure, florentissimum orbis terrarum Regnum, aliud in Cœlis, quod Electorum est, postmodum daturus. Inter illa duo quasi distrahitur Majestas tua, cum eo tamen discrimine, quod alterum ut materia officiorum, alterum ut virtutum suarum præmium intueri ipsam oportet. Artem porro illam qua cœleste Regnum cum terrestri sociare possis, hoc est, aliud ut modereris sapienter, aliud ut

Prov. 3.

mercedis obtineas loco nunquam melius hauries quàm è Christianæ sanctitatis disciplinâ. Per eam enim Reges, teste scripturâ, acceptam à DEO supremam potestatem in populos exercent: *per me Reges regnant.* Per eam Reges delegata sibi à DEO officia ac munera adversus subjectos exequuntur. Uno verbo cuncta ut completar, Reges, per Christianam sanctitatem, summi Regis vivæ sunt imagines, procuratores & administri. Atque hoc ipsum illi à DEO per me nunc dicitur, & est dictum jam tot annos, à quibus ad Evangelicam doctrinam tradendam hoc loco Majestas me tua admovit. Accepit eam libenter & eâ reverentiâ qua par est DEI omnipotentis & Regis Regum sermonem. Erit is Majestati tuæ, uti confido, & vitæ sanctioris, & salutis semen sempiternæ. Amen.

IN